

การวิเคราะห์เนื้อหาของภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่น

การวิเคราะห์เนื้อหาของภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่น ผู้วิจัยจะวิเคราะห์รวมถึงเนื้อเรื่อง แนวคิดสำคัญของเรื่อง ตลอดจนบริบททางสังคม ลักษณะของวัฒนธรรมย่อย และจุดมุ่งหมายในการสร้างของผู้สร้าง ดังนี้

5.1 เนื้อเรื่องของภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่น

เนื้อเรื่องของภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่น ตามที่ผู้วิจัยสรุปจากภาพยนตร์เรื่องต่าง ๆ คือ

1. ภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสีและกาวแป้ง"

เนื้อเรื่องจะเป็นการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ของนักศึกษา คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งแต่ละคนจะมีลักษณะเด่นเฉพาะตัวที่แตกต่างกันออกไป การดำเนินเรื่องจะแทรกกิจกรรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย เช่น การเรียน การสอน การแสดงผลงานของนักศึกษา และการใช้ชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัย แม้ว่าบางครั้งจะมีการขัดแย้งกันบ้างในกลุ่มเพื่อน แต่ในที่สุดความสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างเพื่อนต่อเพื่อนก็ยังคงเหมือนเดิม

2. ภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสี 2 ตอน จีบสาวจีจี"

เป็นเรื่องราวของชีวิตนักศึกษา คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งสืบเนื่องมาจากภาคแรก ซึ่งนำเสนอในแง่มุมต่าง ๆ เช่น การรับน้องใหม่ การแสดงผลงานของนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนที่มีต่อเพื่อน แต่ในภาคนี้จะเน้นไปที่วิธีการจีบผู้หญิงระหว่างรุ่นกับซาล์ ซึ่งในการดำเนินเรื่องก็ได้แทรกมุขตลกต่าง ๆ ไปด้วย เรื่องจบลงที่แต่ละคนต่าง

แยกย้ายกันไปตามวิถีชีวิตของตน

3. ภาพยนตร์เรื่อง "ลลย"

เป็นเรื่องราวของบ๊องและโด่ง เด็กหนุ่มสองคนที่เดินทางมาจากต่างจังหวัด หวังจะมาสร้างชื่อเสียงโด่งดังทางดนตรีในกรุงเทพฯ แต่ทุกอย่างกลับไม่เป็นอย่างที่คิด การจะเป็นนักดนตรีไม่ใช่เรื่องง่าย เขาจึงต้องหางานอื่นทำ งานที่สุดเขาก็ทำขนมครกเจ็ดสีขาย ขนมครกทำรายได้ดีมาก แต่น้ำวิ น้ำของ ตู๊กตาผู้หญิงที่บ๊องและโด่งชอบ ได้แนะนำเขาว่าควรจะทำขนมครกที่มีประโยชน์ ขายเป็นบ๊องกับโด่งทำตามคำแนะนำแต่ขาดทุน ทั้งสองคนเกือบจะหมดหวังอยู่แล้ว แต่พอมาเห็นว่าคนที่ด้อยกว่าตนยังต่อสู้ไม่ยอมแพ้ชีวิต เขาก็กลับมีกำลังใจขึ้นมาใหม่ และความฝันที่จะได้เป็นนักดนตรีของเขาทั้งสองก็เป็นความจริง แม้ว่าจะ เป็นความฝันที่ซ่อนอยู่ในความฝันก็ตาม

4. ภาพยนตร์เรื่อง "รักแรกอ้อม"

อะตอมทำงานเป็นนักเขียน มีคนรักเป็นนักธุรกิจ แต่ทั้งคู่ก็เข้ากันไม่ได้ จึงต้องแยกทางกัน อะตอมได้พบกับนันทซึ่งภาพหนุ่มและตัดสินใจแต่งงานกับเขา แต่เนื่องจากที่ทั้งคู่ออกไปทำงานนอกบ้าน อะตอมไม่มีเวลาดูแลลูกดูแลบ้าน เมื่อนันทเหนื่อยจากงานกลับมาบ้านจึงมีปากมีเสียงกับอะตอม นันทไม่กลับบ้าน และเผลอไปมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงอื่น อะตอมตามไปหิง ในที่สุดอะตอมและนันทก็แยกทางกัน แต่ภายหลังทั้งคู่ก็กลับมาเข้าใจกันได้อีกครั้ง

5. ภาพยนตร์เรื่อง "บุญชูผู้น่ารัก"

บุญชู บ้านช้าง หนุ่มสุพรรณเคยบวชเรียนอยู่หลายพรรษา ตั้งใจจะมาสอบเข้ามหาวิทยาลัย มากรุงเทพฯ พร้อมกับบัวลอยลูกของบุญชูพี่ชาย ขณะที่เรียนกวดวิชาเตรียมตัวสอบ บุญชูก็ได้รู้จักกับเพื่อนใหม่ ๆ มากมายรวมถึงโมลี

ที่เขาหลงรักด้วย ในงานวันเกิดโมลี บุญชู โคนคนขายตำรากววิชาซึ่งหลงรักโมลีอยู่ หลอกให้เขาตัดเค้กวันเกิด ซึ่งทําความวุ่นวายมาก เมื่อคนขายตำรากววิชาจับโมลี ไม่สำเร็จจึงลักพาตัวโมลีไป บุญชูและเพื่อน ๆ ได้เข้าไปช่วย ในที่สุดโมลีปลอดภัย เมื่อประกาศผลสอบปรากฏว่าบุญชูสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ และกลับไปอยู่บ้าน ตามเดิม

6. ภาพยนตร์เรื่อง "บุญชู 2 น้องใหม่"

บุญชูซึ่งในภาคแรกเขาสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ ในภาคนี้ บุญชูตัดสินใจกลับมากรุงเทพฯ เพื่อสอบเข้าอีกครั้ง โดยหลวงพ่อวัดบ้านไร่ได้ฝาก เข้าให้มาทำงานกับมหาแจ่มที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บุญชูได้พบกับเพื่อน กลุ่มใหม่ที่ต่างก็แยกย้ายกันไปเรียนตามสถานบันการศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งโมลีซึ่งเรียน ที่คณะวารสารศาสตร์ธรรมศาสตร์ และเป็นเหรียญทองของชมรมค่ายอาสาพัฒนา เธอ จะต้องหาทุนเข้าชมรมซึ่งบุญชูและเพื่อน ๆ ก็ได้ช่วยกันอย่างเต็มที่ ภายหลังเงินของ ชมรมถูกการโรง (บุญมา) ขโมยไป บุญชูและเพื่อน ๆ ได้ช่วยกันตามเอาเงินคืนมา ได้ในที่สุด เมื่อถึงวันประกาศผลสอบเข้ามหาวิทยาลัย ปรากฏว่าบุญชูสอบไม่ได้ เขากลับไปบ้าน แต่เพื่อน ๆ ได้รับโทรเลขเรียกตัวสารอง จึงไปตามบุญชูให้มา รายงานตัว

7. ภาพยนตร์เรื่อง "หวานมันส์...ฉันคือเธอ"

วิทวัส (ต๋อน) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นับเดือนเป็นนักเรียนที่ย้ายเข้ามาใหม่ และบังเอิญจำได้ว่าเคยเรียนชั้นอนุบาล เดียวกับต๋อน นับเดือนพยายามรื้อฟื้นเรื่องราวต่าง ๆ จนต้องอาศัยเพื่อน ๆ แต่ต๋อนก็ไม่ยอมรับว่าเคยรู้จักนับเดือนมาก่อน นับเดือนพยายามให้ต๋อนยอมรับให้ได้ เธอซึ่งจากรยานเกาะรถมอเตอร์ไซด์ต๋อนจนเกิดอุบัติเหตุ รถไปชนกับไม้กั้นถนนและ ทั้งคู่ก็หมดสติไป หลังจากรู้สึกตัวอีกที่ทั้งคู่สลบร่างกันเสียแล้ว การสลบร่าง ทําให้ทั้งคู่ได้มีโอกาสเรียนรู้โลกของเพศตรงข้ามอย่างที่มีนเป็นจริง และเข้าใจ

ซึ่งกันและกันมากขึ้น แต่การสลับร่างกันนี้สร้างความงุนงงให้กับคนรอบข้าง เรื่องดำเนินไปแสดงถึงวุ่นวายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แต่ในที่สุดก็มีเหตุบังเอิญให้ทั้งคู่กลับคืนร่างกันได้ดังเดิม

8. ภาพยนตร์เรื่อง "หวานมันส์...ฉันคือเธอ ตอนที่ยังเหลือ"

เป็นเนื้อเรื่องต่อจากภาคแรก หลังจากที่น่าบเดือนและต๋อนกลับคืนร่างกันได้แล้ว และจากการที่สลับร่างกันนี้เองทำให้ทั้งคู่มีความเข้าใจสนิทสนม และเป็นห่วงซึ่งกันและกัน นับเดือนจะคอยเตือนให้ต๋อนท่องหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยเสมอ พ่อแม่ของต๋อนต้องย้ายไปทำงานที่จังหวัดอื่น ต๋อนจึงต้องไปอยู่หอพัก พ่อของต๋อนเป็นห่วงและสงสัยว่าต๋อนจะเป็นเกย์ เนื่องจากพฤติกรรมของต๋อนเปลี่ยนไประหว่างที่เขาสลับร่างกับนับเดือน พ่อของต๋อนจึงไปฝากให้อาจารย์ช่วยดูแลต๋อน อาจารย์ได้ให้อันเพื่อนของต๋อนช่วยสืบดูพฤติกรรมของต๋อน ซึ่งการพิสูจน์ของอันได้ทำความวุ่นวายและก่อให้เกิดความเข้าใจผิดกันระหว่างต๋อนกับนับเดือน ต๋อนพยายามปรับความเข้าใจกับนับเดือนแต่ไม่สำเร็จ ต๋อนน้อยใจหนีเตลิดไปอยู่กับพวกชาวเขา นับเดือนเป็นห่วงต๋อนมาก เธอไปตามต๋อนเพื่อดึงตัวต๋อนกลับไปสอบเพื่ออนาคตของต๋อนเอง และทั้งสองคนก็กลับมาเข้าใจกันได้อีกครั้งหนึ่ง

9. ภาพยนตร์เรื่อง "พริกขี้หนูกับหมูแฮม"

เป็นเรื่องราวของพิมพ์ซึ่งเดินทางไปเรียนต่อที่อเมริกาโดยหวังจะไปอยู่ที่พาร์ทเมนท์ที่เธอช่วยกันออกค่าเช่ากับนักคนรักของเธอ แต่พิมพ์ก็ต้องผิดหวังเพราะนักได้ขายห้องให้กับจอนไปแล้ว พิมพ์จำเป็นต้องอยู่ที่พาร์ทเมนท์เดียวกันจอนอย่างไม่ลงรอยกันนัก แต่วันเวลาก็ทำให้ทั้งสองได้เรียนรู้และเข้าใจกันมากขึ้น ขณะใช้ชีวิตในอเมริกาพิมพ์ได้พบกับคนหลายประเภทและเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย แต่ในที่สุดเรื่องราวต่าง ๆ ก็จบลงด้วยดี และพิมพ์ก็ได้เรียนรู้ถึงการมองโลกอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

5.2 แนวคิดสำคัญที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่น

ผู้วิจัยสรุปแนวคิดสำคัญ (Theme) ของแต่ละเรื่องไว้ดังนี้

1. ภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสีและกาวแป้ง"

แนวคิดสำคัญ แสดงถึงชีวิตและความคิดของนักศึกษา
คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. ภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสี 2 ตอน จีบสาวจีจีจี"

แนวคิดสำคัญ แสดงถึงชีวิต ความคิดของนักศึกษา
คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. ภาพยนตร์เรื่อง "หลุย"

แนวคิดสำคัญ แสดงถึงความรัก ความผูกพัน ระหว่างเพื่อน
ที่มีต่อเพื่อน การมีความผั้ร่วมกัน และพยายามต่อสู้เพื่อความผั้กันนั้น

4. ภาพยนตร์เรื่อง "รักแรกอ้อม"

แนวคิดสำคัญ แสดงถึงการที่คนสองคนจะใช้ชีวิตร่วมกัน
จะต้องอาศัยการปรับตัวเข้าหากัน ความเข้าใจซึ่งกันและกัน

5. ภาพยนตร์เรื่อง "บุญชูผู้น่ารัก"

แนวคิดสำคัญ แสดงถึงความสัมพันธ์ของเพื่อนที่มีต่อเพื่อน
ซึ่งต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นกำลังใจให้แก่กัน ความเสียสละ เอื้ออาทรกัน

6. ภาพยนตร์เรื่อง "บุญชู 2 น้องใหม่"

แนวคิดสำคัญ แสดงถึงความสัมพันธ์ของเพื่อนที่มีต่อเพื่อน ซึ่งต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นกำลังใจให้แก่กัน ความเสียสละ เอื้ออาทรกัน

7. ภาพยนตร์เรื่อง "หวานมันส์...ฉันคือเธอ"

แนวคิดสำคัญ แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนที่มีต่อเพื่อน

8. ภาพยนตร์เรื่อง "หวานมันส์...ฉันคือเธอ ตอนที่ยังเหลือ"

แนวคิดสำคัญ แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนที่มีต่อเพื่อน

9. ภาพยนตร์เรื่อง "พริกขี้หนูกับหมูแฮม"

แนวคิดสำคัญแสดงถึงการมองโลกที่ควรจะมีให้ลึกซึ้ง

จากภาพยนตร์ทั้ง 9 เรื่อง พอจะสรุปแนวคิดสำคัญได้ดังนี้คือ

แนวคิดเกี่ยวกับความรักความผูกพันระหว่างเพื่อน

จะสังเกตได้ว่าภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่นส่วนใหญ่ จะแสดงแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับความรัก ความผูกพัน ระหว่างเพื่อนต่อเพื่อน ซึ่งต่างก็ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นกำลังใจให้แก่กัน ความเสียสละ เอื้ออาทรกัน การมีความผืนร่วมกัน และพยายามไปถึงความผืนนั้น ภาพยนตร์ที่แสดงแนวคิดเหล่านี้ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง "บุญชูผู้น่ารัก" "บุญชู 2 น้องใหม่" "หวานมันส์...ฉันคือเธอ" "หวานมันส์...ฉันคือเธอ ตอนที่ยังเหลือ" "กลิ่นสีและกาวแป้ง" "กลิ่นสี 2 ตอน จีบสาวจีจี๊" และภาพยนตร์เรื่อง "ฉลุย"

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต

ภาพยนตร์ไทยแสดงแนวคิดหลักเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในแง่ของการครองชีวิตไว้ว่า ผู้ที่สามารถจะประคับประคองชีวิตคู่ให้มีความสุขได้ทั้งสองฝ่ายจะต้องรักกัน เข้าใจกัน ทั้งต้องเข้มแข็งอดทน และให้อภัย จึงจะสามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาครอบครัวได้ มิฉะนั้นอาจจะเป็นเหตุให้เกิดความแตกร้างในชีวิตคู่ได้ ภาพยนตร์ที่แสดงแนวคิดหลักนี้ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง "รักแรกอุ้ม" นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังแสดงแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตว่า ชีวิตไม่ใช่เรื่องง่าย การมองโลกควรจะมองให้ลึกซึ้ง ภาพยนตร์ที่สะท้อนแนวคิดนี้ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง "พริกขี้หนูกับหมูแฮม"

เมื่อพิจารณาโดยใช้แนวการวิเคราะห์เชิงสัญวิทยา ผู้วิจัยหา PARADIGMATIC STRUCTURE หรือ SYNCHRONIC ของภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่นได้ว่า ภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่นทุกเรื่องแสดงถึงความรัก ความผูกพันระหว่างเพื่อน ซึ่งจะตรงกับลักษณะโดยทั่วไปของวัยรุ่นที่มีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนมากนั่นเอง

5.3 ปริบททางสังคมที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่น

ในการวิเคราะห์นี้จะพิจารณาลักษณะของปริบททางสังคมที่ปรากฏให้เห็นในฉากต่าง ๆ ของภาพยนตร์ในลักษณะของตัวหมาย (Signifier) และจะวิเคราะห์ถึงความหมายแฝง (latent meaning) ของฉากต่าง ๆ ในลักษณะของตัวหมายถึง (Signified) ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคม เศรษฐกิจค่านิยม และวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่นดังที่จะกล่าวต่อไป

ค่านิยมของสังคมที่มีต่อความเป็นผู้หญิง

ลักษณะของผู้หญิงที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยยุคนิยม

ประเภทวัยรุ่น ส่วนหนึ่งเป็นภาพสะท้อนที่แสดงถึงสถานภาพ บรรทัดฐาน และ บทบาทของผู้หญิงในสังคมไทยโดยทั่วไป ซึ่งกล่าวไว้ว่าชายได้รับการยกย่องมากกว่าหญิงทั้งในทางพฤตินัย และนิตินัย โดยเฉพาะก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ชายมีทั้งอำนาจและสถานภาพสูงกว่าหญิง หญิงมีสามีจะต้องยกย่อง เชิดชูสามีให้เหนือกว่าตน เปรียบเสมือนสุภาษิตที่ว่า "ชายเป็นช้างเท้าหน้า หญิงเป็นช้างเท้าหลัง"¹

คนในสมัยก่อนยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างจริงจัง การปฏิบัติต่อชายและหญิงจึงแตกต่างกัน โดยชายมีโอกาสได้เล่าเรียนในชั้นสูง ๆ ทางานนอกบ้าน เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้ตัดสินใจในกิจการของครอบครัว และเที่ยวเตร่ได้อย่างอิสระ ในขณะที่หญิงต้องอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ต้องเชื่อฟังยกย่อง ประณินับดี เอาใจใส่ เป็นที่พึ่งทางใจ เป็นคู่คิดเมื่อสามีต้องการ ไม่ต้องเล่าเรียนมาก เพราะถ้าแต่งงานไปสามีก็จะเลี้ยงดูเอง ฉะนั้นหน้าที่ของหญิงคือการหัดเรียนรู้และฝึกฝนงานบ้านให้เก่ง เพื่อจะได้เป็นภริยาที่ดี ด้วยเหตุดังกล่าวนี้หญิงส่วนใหญ่มิจึงถูกอบรมเลี้ยง เพื่อเตรียมที่จะเป็นภริยาที่ดี

เมื่อสามี มีอำนาจมากเช่นนี้จึงต้องทำหน้าที่ปกครองดูแล ภริยาและลูก โดยที่ภริยาและลูกต้องเคารพเชื่อฟัง เรียกว่าเป็นครอบครัวแบบพ่อเป็นใหญ่ ลูกทุกคนต้องใช้นามสกุลพ่อ และพ่อจะเป็นผู้ตัดสินใจในด้านการเล่าเรียน ประกอบอาชีพ ตลอดจนการเลือกคู่ครองและชีวิตทั่ว ๆ ไปของลูก แต่ทั้งนี้คงจะต้องมีการปรึกษาแม่ และถามความสมัครใจของลูกด้วย

¹ เบเนดิกต์ รูธ (ฟุลตัน), วัฒนธรรมและพฤติกรรมของไทย แปลจาก Thai culture and behavior โดย พรรณี นัทรพลรักษ์ (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2524), หน้า 128.

เรื่องการติดต่อทำความรู้จักเพศตรงข้าม พ่อแม่จะพยายามเข้ามามีส่วนร่วมเสมอ ไม่ว่าจะเป็นลูกชายหรือลูกสาว โดยเฉพาะถ้าเป็นลูกสาวก็ไม่ให้ไปเที่ยวกับชายตามลำพัง บางครั้งแม้แต่กับคู่นั้น หญิงไม่มีสิทธิที่จะไปรักใคร่ชอบพหรือเกี่ยวพาราสีกับชายคนใดก่อน เพราะถือเป็นเรื่องเสื่อมเสียเกียรติยศอย่างร้ายแรง และเป็นที่ติฉินนินทา สังคมไทยมีบรรทัดฐานเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนหญิงให้เป็นคนรักนวลสงวนตัวเพื่อสามีในอนาคต ถ้าหญิงคนใดชอบชายใดก็ต้องเก็บซ่อนเร้นไว้ ไม่กล้าแสดงออกเพื่อคงความเป็นกุลสตรีไว้

ค่านิยมของสังคมที่มีต่อผู้หญิงดังกล่าวยังคงสะท้อนให้เห็นในด้านภาพยนตร์ไทยยุคนิยมประเภทวัยรุ่นบางส่วน เมื่อพิจารณาจากตัวหมาย (Signifier) ในฉากต่าง ๆ ดังนี้

ภาพยนตร์เรื่อง "รักแรกอุ้ม" ฉากที่นนท์ทะเลาะกับอะตอม และนนท์พูดว่า "รู้อย่างนี้ผมว่าอะตอมเลิกงานมาเป็นแม่บ้านดีกว่า ผมกลับมาบ้านเห็นบ้านรก ๆ อย่างนี้แล้วอารมณ์เสีย ยิ่งอะตอมกลับดึกทุกวันอย่างนี้ด้วย ผมยังไม่อยากกลับมานอนหง่าวอยู่คนเดียว"

"...ก็แล้วมันจริงรีเบล่าที่คุณปล่อยบ้านช่องให้มันเลอะเทอะอย่างนี้ แม้แต่ลูก คุณดูซิ...มอมแมมยังกับลูกขอตาน"

อะตอมพูดว่า "ไอ้ซี...เพราะฉันมันเป็นผู้หญิง ฉันไม่มีสิทธิเลือก คุณมากำหนดให้ฉันเป็นเมีย...เป็นแม่...แล้วไง ฉันก็ต้องหารายได้พิเศษเข้าบ้านอีก...มันก็ฉันทั้งนั้น งามหน่อยเถอะ...ไอ้ลำพัง เงินเดือนคุณแต่ละเดือนนะ มันพอค่าใช้จ่ายในบ้านนี้รีเบล่า"

ในภาพยนตร์เรื่องนี้ อะตอมเป็นตัวแทนของผู้หญิง ส่วนใหญ่ของสังคมปัจจุบันที่ต้องออกมทำงานนอกบ้านเพื่อช่วยเหลือเลี้ยงครอบครัว แต่จะเห็นได้ว่าแม้เธอจะเป็นผู้หญิงสมัยใหม่เพียงใด สังคมก็ยังคงเรียกร้อง

มาให้เธอละทิ้งหน้าที่แม่บ้านที่ต้องดูแลลูก และสามีดังที่แสดงความหมายโดยนัย (latent meaning) ผ่านนันทสำมิของเธอ หรือในอีกแง่หนึ่ง นันทก็เป็นตัวแทนของสังคมที่ยังคงต้องการให้ผู้หญิงคงบทบาทและหน้าที่ของแม่และเมียเช่นเดิม ความคิดในการกำหนดกรอบของบทบาทและหน้าที่ของผู้หญิงนั้นยังแสดงให้เห็นอีกในภาพยนตร์เรื่อง "หวานมันส์...ฉันคือเธอ" ภาคแรก ฉากที่พ่อของนับเดือนตกใจเมื่อเห็นนับเดือนขับมอเตอร์ไซด์ ก็สื่อความหมายถึงการที่นับเดือนถูกอบรมมาอย่างกุลสตรีนั่นเอง และในฉากที่แม่คุยต่อนานร่างของนับเดือนว่า "ทำไมกลับเย็น เป็นลูกผู้หญิงไม่ควรทำตัวเหลวไหล" หรือในฉากที่แม่บอกให้ต่อนานร่างของนับเดือนรอคุณพ่อ ต่อนานร่างของนับเดือนรับคำว่า "ฮะ" ซึ่งแม่ก็จะเตือนว่ามาให้พูดคำนี้ และฉากที่แม่ชวนนับเดือนไปซื้อของที่ซูเปอร์มาเก็ตโดยอ้างเหตุผลว่า "ลูกนะหัดซื้อของให้เป็นซะบ้างนะ เป็นลูกผู้หญิง" และภาพรวมของความเป็นผู้หญิงยังเด่นชัดขึ้นในฉากที่มีการโต้เถียงที่ ต่อนานร่างของนับเดือนระบายความคับข้องใจว่า "เป็นผู้หญิงจะลุกขึ้นมาให้สาวอย่างนี้ก็ได้ คุณผู้หญิงก็ต้องอดทนอดกลั้น นั่งเรียบร้อย นี่ถ้าไม่คิดว่าเป็นผู้หญิงอาจจะลุกขึ้นมาเตะปากไอ้พวกโง่สาวไปแล้ว ผู้ชายทุกคนไม่ได้มาอยู่ในร่างผู้หญิงไม่รู้หลอกว่ามันอี้อัดแค่ไหน ต้องทำตัววางตัวให้เรียบร้อย ใคร ๆ ก็มองกันว่าคุณผู้หญิงต้องทำตัวเป็นกุลสตรี กินข้าวก็ต้องค่อย ๆ เคี้ยว ต้องหุบปาก ทาครีม ๆ เดินเห็นก็ต้องไม่กระโดดกระเดก ถูกตีกรอบไว้ตลอดเวลา สมมติว่าใครที่เคยเป็นผู้ชายมาก่อนแล้วต้องกลายมาเป็นผู้หญิงคนนั้นจะรู้ซึ้งที่สุด ผู้ชายคนหนึ่งที่เคยมีเสรีภาพ นึกจะวิ่งเล่นเอะอะยังงี้ก็ได้ กลับต้องมาทำท่าเรียบร้อย คะ ๆ ขา ๆ ถูกตีกรอบสารพัด"

สัญณะของความเป็นหญิงตามที่สังคมมุ่งหวังอีกประการหนึ่งที่ปรากฏก็คือ ฉากที่สมรซึ่งแอบชอบต่อน แต่ก็ยังไม่กล้าแสดงออกมากนักและในฉากที่ต่อนานร่างนับเดือนพบกับนักเรียนนายร้อย เป็นอีกตอนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงแสดงความรู้สึกอะไรไม่ได้ถ้ายังอยู่ในร่างของผู้หญิง แต่นับเดือนในร่างของต่อนสามารถเปิดเผยความรู้สึกได้หมด เมื่อต่อนานร่างของนับเดือนเอาใจเซตหน้าให้นักเรียนนายร้อย จึงถูกนับเดือนในร่างของต่อนตบหน้าเพราะต้องการรักษาภาพพจน์

ของกุลสตรีเอาไว้ และในฉากที่ไปทัศนศึกษา นับเดือนในร่างของต้อนเข้าไปบลุก ต้อนในร่างของนับเดือนที่นอนหลับในท่าไม้เรียบร้อย ซึ่งทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นรหัส (CODE) ที่ว่าผู้หญิงต้องรักษาวาสวนตัว รักศักดิ์ศรีของตนเอง

ในภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสี 2 ตอน จีบสาวจีจี" ฉากที่ บีมกรธรอนแล้วไปเตะตะกร้อ รอนไปเห็นเข้าจึงว่าบีมว่าเป็นผู้หญิงไม่ควรถเตะ ตะกร้อ ในที่นี้ตะกร้อเป็นสัญลักษณ์ ซึ่งแสดงความหมายโดยนัย (latent meaning) ว่าตะกร้อเป็นกีฬาสำหรับผู้ชาย และการเตะต้องใช้ท่าทางที่ดูไม่เรียบร้อยสำหรับผู้หญิงนั่นเอง

จากภาพยนตร์เรื่อง "พริกขี้หนูกับหมูแฮม" ก็ได้สะท้อน ลักษณะของผู้หญิงที่สังคมคาดหวัง โดยให้บ๊ายของหิมเป็นตัวแทนเพื่อสื่อถึงกรอบของ สังคมว่าผู้หญิงต้องเรียบร้อย รักษาวาสวนตัว เธอจึงไม่ยอมมาให้หิมพักอยู่หอพักที่แมนท์ เดียวกับจอน

จากฉากต่าง ๆ ของภาพยนตร์ที่กล่าวมาเป็นตัวหมาย (Signifier) ที่ปรากฏเพื่อชี้ให้เห็นถึงบทบาทและหน้าที่ที่สังคมคาดหวัง และวางกรอบไว้ให้กับผู้หญิงซึ่งเป็นรหัส (CODE) ที่แฝงอยู่ในตัวหมายดังกล่าว

นอกจากนี้ภาพยนตร์ได้ใช้สัญลักษณ์สะท้อนให้เห็นความแตกต่าง ระหว่างความเป็นชายและหญิง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงตรงกันข้ามที่ปรากฏอย่าง ชัดเจน

จากภาพยนตร์เรื่อง "หวานมันส์...ฉันคือเธอ" จะเห็น ได้ว่าจากรูปร่างลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏ คนทั่วไปเข้าใจว่าต้อนและนับเดือน เป็นผู้ชายและผู้หญิงตามปกติ ดังนั้น เมื่อทั้งสองสลักร่างกัน คนภายนอกยังเข้าใจ เช่นเดิมจึงทำให้เกิดปัญหาขึ้น ภาพยนตร์แสดงให้เห็นว่าทั้งต้อนและนับเดือนต้อง เรียนรู้ถึงลักษณะทางกายภาพที่ต่างต่างกัน ต้อนต้องเรียนรู้ลักษณะของผู้หญิงที่มี

หน้าอก การปวดท้องเวลามีประจำเดือน ในขณะที่นับเดือนต้องเรียนรู้ถึงอวัยวะเพศชาย ภาพยนตร์แสดงให้เห็นสัญญาณของความเป็นชายของต๋อนตั้งแต่ฉากแรก โดยห้องนอนของต๋อนแขวนภาพโป๊ที่ข้างฝา เครื่องใช้ต่าง ๆ วางไว้อย่างไร้ระเบียบ ลักษณะท่าทางการเดิน การขี่มอเตอร์ไซด์ เปิดเพลงเสียงดัง ผิวปากนอนดูรูปโป๊ ซึ่งลักษณะเหล่านี้แสดงถึงอุปนิสัยโดยทั่วไปของผู้ชาย ในขณะที่เดียวกันก็แสดงให้เห็นถึงสัญญาณของความเป็นหญิงในฉากแนะนำตัวนับเดือนในฐานะนักเรียนใหม่ นับเดือนแสดงกริยานุ่มนวล เรียบร้อย ตลอดจน การต้องการเอาชนะต๋อนพยายามให้ต๋อนจำตนเองให้ได้ ซึ่งเป็นลักษณะของผู้หญิงทั่วไปที่ชอบจู้จุกจิก ลักษณะต่าง ๆ ที่นับเดือนแสดงออกมาทำให้เห็นภาพรวมของความเป็นผู้หญิงที่ได้รับการฝึกอบรมมาว่าต้อง เรียบร้อย เป็นกุลสตรี และเมื่อมีเหตุบังเอิญให้ทั้งสองต้องมาสลับร่างกัน ผู้ชมก็สามารถเข้าใจความหมายดังกล่าวได้ดี เนื่องจากต๋อนแสดงท่าชู้จุกจิกแบบผู้หญิง ในขณะที่นับเดือนขี่มอเตอร์ไซด์ด้วยท่าทางแบบผู้ชาย จากการสลับร่างกันนี้เอง ภาพยนตร์ได้นำเสนอภาพความแตกต่างในลักษณะตรงข้ามของความเป็นหญิงและความเป็นชายตลอดเวลา เช่น นับเดือนในร่างของต๋อนไม่กล้าพูดคำว่า กู มึง จัดเก็บห้องพักอย่างสะอาด ช่วยแม่เก็บโต๊ะอาหาร ส่วนต๋อนในร่างของนับเดือนจะมีกริยาท่าทางแข็งกระด้าง ชอบชกต๋อย ไม่กลัวใคร

ฉากที่ต๋อนในร่างของนับเดือนไปช่วยนับเดือนในร่างของต๋อนตอนจมน้ำ และฉากที่นับเดือนในร่างของต๋อนเตะต๋อยคนที่เปิดกระโปรง แสดงให้เห็นถึงการปกป้องผู้หญิงตามวิสัยของความเป็นชาย ตามรหัส (CODE) ที่ถูกอบรมสั่งสอนมาว่าผู้ชายต้องเข้มแข็ง เป็นผู้นำ และช่วยเหลือคนที่อ่อนแอกว่า

ในภาพยนตร์เรื่อง "หวานมันส์...ฉันคือเธอ ตอนที่ยังเหลือ" แสดงสัญญาณของผู้ชายในฉากที่พ่อของต๋อนถามว่าเคยไปเที่ยวผู้หญิงบ้างหรือเปล่า ซึ่งคำถามนี้บอกถึงรหัส (CODE) ของผู้ชายโดยทั่วไปว่าการที่จะเป็นผู้ชายที่สมบูรณ์แบบนั้นจะต้องเก่ง เรื่องผู้หญิง

ในภาพยนตร์เรื่อง "รักแรกอุ้ม" แสดงสัญลักษณ์ของความ เป็นหญิง และความเป็นชาย ในฉากที่อะตอมย้ายมาอยู่บ้านเดียวกับนันทหลัง แต่งงาน ทั้งคู่ช่วยกันจัดห้อง นันทน์นำภาพโป๊มาติดไว้ที่ห้องน้ำ และเอาเครื่องใช้ ของผู้ชายมาจัดวาง แต่เมื่ออะตอมมาจัดห้องน้ำ เธอเอาภาพโป๊ออก และนำภาพ เด็กมาติดแทน พร้อมทั้งเอาเครื่องใช้ของผู้หญิงมาจัดวางและเมื่ออะตอมแอบค้น กระเป๋าเดินทางของนันทน์ขณะที่นันทน์เข้าห้องน้ำ เธอพบถุงยางอนามัย ซึ่งเครื่องใช้ ส่วนตัว รูปภาพ ตลอดจนถุงยางอนามัย ส่วนแต่เป็นเครื่องหมายที่แสดงให้เห็นถึง ความแตกต่างระหว่างชายและหญิงอย่างชัดเจน

เครื่องหมายที่แสดงความเป็นชายอีกประการหนึ่งก็คือ การที่อินพยายามจะพิสูจน์ว่าตัวเองเป็นเกย์หรือไม่ โดยพยายามจะจับต่อนกอดกางเกง และในฉากที่ต้อนในร่างของนับเดือนรู้ว่าชนรักแท้ของตนถูกกอดหมด เขาโมโหมาก เพราะเขารู้สึกว่าชนรักแท้เป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงความเป็นชาย

สัญลักษณ์ที่แสดงความเป็นหญิงอีกประการหนึ่งก็คือ ฉากที่ นับเดือนในร่างของต้อนสอนให้ต้อนในร่างของนับเดือนใส่เสื้อชั้นใน สอนวิธีใช้ ผ้าอนามัย และการใช้ครีมทาผิว หรือเวลาอาบน้ำนับเดือนในร่างของต้อนต้อง นุ่งกระโจมอก ใส่หมวกคลุมผม ซึ่งสัญลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นตัวแทนที่สะท้อนให้เห็น ถึงความแตกต่างระหว่างความเป็นชายกับความเป็นหญิงอย่างชัดเจน

การเห็นคุณค่าของวัตถุนิยม

จากการศึกษาวิเคราะห์ภาพยนตร์ไทยยุคนิยมประเภทวัยรุ่น พบว่าภาพยนตร์จะสะท้อนสภาพทางเศรษฐกิจของสังคมไทยซึ่งเปลี่ยนแปลงไป ในหลายฉากได้แสดงว่าเงินเป็นปัจจัยที่มีอำนาจมากในการที่จะกระทำการใด ๆ ซึ่งถือได้ว่าเงินเป็นรหัส (CODE) ที่เป็นตัวแทนของความเป็นวัตถุนิยม แม้สิ่งนั้น จะผิดกับหลักเกณฑ์ระเบียบที่วางไว้ เงินก็สามารถที่จะทำให้อกฎเกณฑ์เหล่านั้น เปลี่ยนไปได้ เห็นได้จากภาพยนตร์เรื่อง "หวานมันส์...ฉันคือเธอ ตอนที่ยังเหลือ"

ฉากที่พ่อของต๋อนนำเงินพิเศษมาให้แม่บ้านเพื่อให้แม่บ้านอนุญาตให้ต๋อนพาเพื่อนผู้หญิงเข้ามาที่หอพักได้ ทั้ง ๆ ที่มีกฎของหอพักว่าห้ามพาผู้หญิงเข้ามา เมื่อแม่บ้านได้เงินพิเศษจากพ่อของต๋อนแล้ว เธอก็ต้อนรับเพื่อนผู้หญิงของต๋อนอย่างดี ผิดกับแต่เดิมที่ยังไม่ได้เงิน จนพ่อบ้านถึงกับพูดขึ้นมาว่า "เฮอะ เงินมันถึงก็อย่างนี้แหละ อะโรมันก็ง่าย"

ฉากที่ต๋อนเขียนจดหมายปรับความเข้าใจกับนับเดือน แล้วฉากรุ่งน้องให้เอาจดหมายไปให้นับเดือน เขาให้ค่าจ้าง 10 บาท แต่เด็กขอต่อรองเป็น 20 บาท เขาตกลง และบอกให้เด็กรอคำตอบจากนับเดือนด้วย เมื่อเด็กรู้ว่าต้องรอคำตอบก็ขอต่อรองราคาค่าจ้างเพิ่มอีก 20 บาท ฉากนี้สะท้อนภาพของสังคมที่มีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น เพราะแม้แต่เด็กก็ยังใช้เงินเป็นเครื่องมือต่อรองในการกระทำ

ภาพยนตร์เรื่อง "บุญชูผู้น่ารัก" บุญชูโบสมัครเรียนกวดวิชา แล้วคนขายตำรากวดวิชาหีบตำรามายื่นให้ บุญชูเข้าใจผิดคิดว่าคนขายตำราจะให้ตำราเขาฟรี ๆ เขาพูดว่า "ขอใบ คนกรุงเทพฯ นี่ดีจริง ๆ ฉันทประทับใจ..." แต่เขาก็ต้องผิดหวังเมื่อคนขายตำรากวดวิชาคิดเงินค่าตำรา จากตัวหมาย (Signifier) ที่กล่าวถึงนี้จะบ่งบอกถึงตัวหมายถึง (Signified) ในแง่ของสภาพทางด้านเศรษฐกิจที่แตกต่างของสังคมเมืองกับสังคมชนบท บุญชูเป็นตัวแทนของสังคมชนบทที่ระบบเศรษฐกิจใช้การแลกเปลี่ยนหรือให้กันด้วยน้ำใจ แต่เมื่อบุญชูเข้ามาสู่ระบบเศรษฐกิจของสังคมเมืองที่ทุกสิ่งทุกอย่างต้องมีการตีราคา และใช้เงินเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนเขาจึงยังปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมเมืองไม่ได้

จากภาพยนตร์เรื่อง "รักแรกอุ้ม" ก็ได้สะท้อนถึงสภาพทางเศรษฐกิจของสังคมเมืองที่ผู้หญิงก็ต้องช่วยผู้ชายในการหาเลี้ยงครอบครัว เช่น ฉากที่อะตอมเถียงกับนนท์ อะตอมพูดว่า "ไอ้ซี... เพราะฉันมันเป็นผู้หญิง ฉันไม่มีสิทธิ์เลือก คุณมากำหนดให้ฉันเป็นเมีย... เป็นแม่... แล้วยังไง ฉันต้อง

หารายได้พิเศษเข้าบ้านอีก...มันก็ฉันทังนั้น ถ้ามั่นใจเถอะ...ไอ้ลาพังเงินเดือนคุณแต่ละเดือนนะ...มันพอค่าใช้จ่ายในบ้านนี่รู้เปล่า" นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังสะท้อนภาพของวัตถุนิยมอีกเมื่อเตี้ยคนรักของอะตอมซึ่งเป็นนักธุรกิจที่เห็นเงินเป็นสิ่งสำคัญมองทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเรื่องของกำไร-ขาดทุนเสมอ ฉากที่เตี้ยทะเลาะกับอะตอม เขาพูดว่า "...เสื้อผ้าพวกนี้ราคามันเท่าไร แต่ผมก็อยากให้อะตอมใส่มัน อะตอมเองกลับเห็นว่ามันไร้ค่า...อย่างนี้ถ้าเป็นการลงทุน ผมก็ขาดทุนบ่นนี่...คืนนี้ผมขาดทุนเป็นหมื่น ๆ เลยนะ" จะเห็นได้ว่าเสื้อผ้าราคาแพงเหล่านั้นเป็นสัญลักษณ์ซึ่งเป็นตัวแทนของความเป็นวัตถุนิยมอย่างชัดเจน เพราะแม้แต่ในเรื่องของความรักซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจก็ยังนำมาตีราคาเป็นกำไร-ขาดทุนได้

จากภาพยนตร์เรื่อง "ฉลุย" ฉากที่บ๊องและโด่งตงงานไม่มีเงินเลย เขาจะขอชื้อกล้วยแขกจากคนขายหนึ่งบาท คนขายกล้วยแขกตอบเขาว่า "อ้ออ้อ พ่อคุณ เพิ่งตื่นรีไรง กล้วยแขกบาทหนึ่งขายหยิบไม่ถูกหรอก" จากตัวหมาย (Signified) ที่กล่าวถึงนี้จะบ่งบอกถึงตัวหมายถึง (Signifier) ในแง่ของสภาพ เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปว่า ปัจจุบันนี้มีราคาสูงขึ้นมาก เงินหนึ่งบาทแทบจะไม่มีค่า แม้แต่กล้วยแขกซึ่งเคยเป็นอาหารราคาถูกก็ไม่สามารถจ่ายเงินหนึ่งบาทซื้อได้

จากภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสี 2 ตอน จีบสาวจีจี" ฉากที่มะสังข์ทักทายอาจารย์ว่า "หมูนี่ไม่เห็นหน้าอาจารย์เลย รับงานนอกมาก ๆ ระวังนะฮะจะหมดสิทธิ์สอน" สามารถสะท้อนให้เห็นว่าสภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบันนั้นการมีรายได้จากเงินเดือนประจำเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ แม้แต่อาจารย์ยังต้องรับงานนอกเพื่อเป็นรายได้เสริม

และในฉากที่มะสังข์ซื้อรถเอาไว้वादเพื่อนก็เป็นสัญลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมปัจจุบันที่นิยมชมชอบคนที่มีความร่ำรวยดี และในทางตรงกันข้าม ภาพยนตร์ได้ใช้รถเป็นสัญลักษณ์แทนความเป็นวัตถุนิยมอีกในภาพยนตร์เรื่อง "บุญชูผู้น่ารัก" ในฉากที่คนขายตำรากววิชาชัชรบทรัพย์แล้ว ๆ มารับโมลีแต่โมลีกลับ

ไปขึ้นรถโตโยต้าสีแดงของเพื่อน ในขณะที่รถโฟล์คและรถโตโยต้าสีแดง เป็นความสัมพันธ์ของคู่ตรงกันข้ามซึ่งเป็นสัญลักษณ์แสดงฐานะที่แตกต่างกัน โดยรถโฟล์คเป็นสัญลักษณ์แทนคนที่มีฐานะธรรมดาในขณะที่รถโตโยต้าสีแดง เป็นสัญลักษณ์แทนคนที่มีฐานะร่ำรวยกว่า ซึ่งภาพยนตร์ได้แสดงความหมายโดยนัยว่า ในที่สุดผู้หญิงก็เลือกไปกับคนที่มีฐานะดีกว่า

จากฉากต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่นเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความหมายโดยนัยที่แฝงอยู่ในด้านของสภาพทางเศรษฐกิจของสังคมปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมแบบอุปโภค บริโภค โดยมีเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการแลกเปลี่ยน และบุคคลในสังคมจะมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น

คุณค่าทางด้านการศึกษา

เมื่อพิจารณาถึงค่านิยมทางด้านการศึกษาที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่น จะเห็นได้ชัดเจนจากภาพยนตร์เรื่องบุญชูทั้งสองภาคที่กำหนดเรื่องให้ตัวละครเอกคือ บุญชูมีความมุ่งมั่นที่จะเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้ รวมทั้งแม่บุญล้อมก็มีความหวังในตัวบุญชูสูงมาก โดยที่เธอพูดกับบุญชูว่า "ตั้งใจเรียนหนังสือให้ดีนะ บุญชู จะทำให้มันลือลั่นสนั่นบาง" ถึงแม้ว่าบุญชูจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ในภาคแรก แต่ในภาค 2 เขาก็ยังคงไม่ละความพยายามและแม่บุญล้อมก็ยังคงมีความหวังในตัวบุญชู โดยพูดกับชาวบ้านว่า "เอาเกอะยะ ถึงยังโง่ลูกฉันก็ต้องเข้าเรียนมหาวิทยาลัยจนได้เป็นคนแรกที่บ้านเราแน่แหละ"

ในภาพยนตร์เรื่อง "หวานมันส์...ฉันคือเธอ ตอนที่ยังเหลือ" ก็ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของระบบการศึกษา ในฉากที่ตอนตัดสินใจลาออกจากโรงเรียน เขากลุ่มใจมาก ฉากนี้จะแสดงความคิดของตอนผ่านเพลงประกอบว่า "ต้องออกไปหางานหมายดำรงชีพ หรือจะไปกับสามล้อ แบกข้าวสารแทนก็แสนจะลำบาก ชีวิตคงทุกข์ยากเหลือทน"

จากตัวหมาย (Signifier) ที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น ตัวหมายถึง (Signified) ที่แฝงอยู่ในระบบการศึกษาก็คือ การศึกษาจะเป็นเครื่องมือในการเลื่อนฐานะทางสังคม ซึ่งความคิดนี้จะเห็นได้ชัดเจนจากบุญชูและเพื่อนที่มาจากต่างจังหวัดคนอื่น ๆ เช่น นราเป็นตัวแทนของคนภาคใต้ เฉื่อยเป็นตัวแทนของคนภาคเหนือ คำมูลเป็นตัวแทนของคนภาคอีสาน ซึ่งทั้งหมดเป็นตัวแทนของบุคคลชาวชนบทที่ต้องการเลื่อนฐานะทางสังคมของตนเองจากชานาให้มาเป็นนักศึกษา โดยที่บุญชูได้พูดกับมหาแจ่มในฉากที่แม่บุญล้อมพาบุญชูมาฝากกับมหาแจ่มว่า เขาตั้งใจที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้เพื่อเป็นศักดิ์ศรีของวงศ์ตระกูล แต่มหาแจ่มก็ได้ให้แง่คิดกับบุญชูว่า ค่าของคนไม่ได้อยู่ที่การสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ แต่อยู่ที่การเป็นคนดี

ในขณะที่เดียวกันก็ได้สะท้อนให้เห็นระบบของการศึกษาแบบแพ้คัดออกด้วย โดยให้มหาแจ่มพูดกับบุญชูว่า "จะสอบจริง ๆ หรือ ทำไมจะต้องมาแย่งกันผัดหวังล่ะ ไอ้ที่เรียนก็เรียนกันไป ไอ้ที่จบออกมาก็ตกงานเป็นหมู่คณะไม่เห็นเหรอ"

นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมทางการศึกษาในปัจจุบันที่คนนิยมไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ดังจะเห็นได้จากภาพยนตร์เรื่อง "พริกขี้หนูกับหมูแฮม" ทีมมีความมุ่งมั่นที่จะไปศึกษาต่อในอเมริกาให้ได้ โดยไม่ฟังคำทัดทานของพ่อแม่

จากการวิเคราะห์ภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่นพบว่า ภาพยนตร์ส่วนใหญ่มีการหยอกล้อ และแก้งกันในกลุ่มเพื่อนเสมอ เมื่อวิเคราะห์ PARADIGMATIC STRUCTURE พบว่าแท้ที่จริงแล้วการกระเข้าเข้าแห่ การกลั่นแกล้งในกลุ่มเพื่อน ๆ นั้น สะท้อนลักษณะของวัยรุ่นโดยทั่วไปที่ชอบความสนุกสนาน ไม่คิดอะไรมาก ส่วนที่วัยรุ่นจะต้องรับผิดชอบจริง ๆ ก็คือความรับผิดชอบต่อตัวเองในด้านการศึกษา ซึ่งภาพยนตร์สะท้อนภาพว่าวัยรุ่นไม่ได้ให้ความสำคัญในส่วนนี้มากนัก จะเห็นได้จากภาพยนตร์เรื่องบุญชูผู้น่ารัก บุญชู

หนังสือเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่เต็มที่ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก ช่วยเหลือเพื่อนและเล่นสนุกกับเพื่อนมากเกินไป ภาพยนตร์แสดงรหัส (CODE) นี้อย่างชัดเจน โดยใช้สัญลักษณ์ว่า "รักระหว่างเรียนระวัง น้ำตาจะ เช็ดหัวเข้า" ซึ่งให้แม่เตือนบุญชูตั้งแต่เปิดเรื่อง และเมื่อเรื่องดำเนินไปจนบุญชูชอบโมลีก็ให้บัวลอยเตือนบุญชูอีกโดยใช้คำพูดเดิมว่า "ระวังน้ำตาจะ เช็ดหัวเข้า" และย้ำถึงผลของการมีความรักระหว่างเรียนอีกครั้ง เมื่อบุญชูสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้

ในภาพยนตร์เรื่อง "หวานมันส์... นั่นคือเธอ ตอนที่ยังเหลือ" ตอนแรกจะละเลยการเรียนเพียงเพราะเข้าใจผิดกับนับเดือน และในภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสีและกาวแป้ง" ฉากแสดงผลงานของนักศึกษาจะเห็นได้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่เพิ่งจะมารับทำงานตอนใกล้ถึงวันกำหนดส่งงานทั้ง ๆ ที่สามารถทำให้เสร็จได้ ก่อนหน้านั้นแต่พวกเขาไม่ได้สนใจที่จะทำ ซึ่งทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นลักษณะของวัยรุ่นที่ชอบความสนุกสนานจนบางครั้งลืมนึกถึงหน้าที่ของตนไป แต่อย่างไรก็ตาม ภาพยนตร์ยังคงให้บทสรุปที่แสดงถึงคุณค่าทางด้านการศึกษาเสมอ ดังจะเห็นได้ว่าบุญชูตั้งใจกลับมาสอบเข้ามหาวิทยาลัยอีกครั้ง และในที่สุดตอนก็ตัดสินใจมาสอบปลายภาคเพื่ออนาคตของตนเอง

สถานภาพของคนชนบทในสังคมเมือง

จากการศึกษาวิเคราะห์ภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่น พบว่ามีการกล่าวถึงสถานภาพของคนชนบทเมื่อเข้ามาอยู่ในเมืองหลวงแล้วต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพของเมืองหลวงที่แตกต่างจากบ้านเกิดของตนโดยสิ้นเชิง จะเห็นได้จากภาพยนตร์เรื่อง "บุญชูผู้น่ารัก" ฉากที่บุญชูไม่สามารถจะข้ามถนนไปหาโมลีได้ จนถึงกับต้องนั่งสามล้อเครื่องเพื่อข้ามถนน การที่บุญชูหัดพูดไม่ให้เห็นอ และหัดใช้คำที่คิดว่าทันสมัยก็เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคมของคนเมืองหลวง แม้ว่าตัวบุญชูจะเป็นคนจากชนบท แต่เมื่อบุญชูได้พบกับประพันธ์ เขากลับหักประพันธ์ว่า "สาวเนียงเพี้ยน ๆ ฟังเหนื่อยยิ่งไงพิกล ไม่มาตราบาน" ซึ่ง

แสดงให้เห็นว่า การพูดเหนือเป็นสัญญาณของความเป็นคนชนบทที่แม้แต่บุพชุษซึ่งเป็นคนชนบทเองก็ยิ่งเห็นว่า ไม่มาตรฐาน

ฉากที่บุพชุษไปสมัครเรียนกวดวิชาแล้วถูกคนขายตำรายัดเยียดคู่มือสอบให้ บุพชุษดีใจนึกว่าคนขายให้ด้วยน้ำใจ แต่ปรากฏว่าคนขายคิดเงินจากสัญญาณดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่แตกต่างระหว่างคนชนบทกับคนในสังคมเมืองอย่างชัดเจนทั้งทางด้านจิตใจ ความเป็นอยู่และสภาพเศรษฐกิจ

ฉากที่บุพชุษไปดูลิเกกับโรมลีแล้วบุพชุษชอบใจ ในขณะที่โรมลีเฉย ๆ แสดงให้เห็นว่า ลิเกเป็นสัญญาณของการแสดงพื้นบ้านที่คนชนบทชื่นชอบ ดังนั้น บุพชุษซึ่งมีพื้นเพเป็นคนชนบท จึงมีความประทับใจเป็นอย่างยิ่ง ฉากนี้เป็น การเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของกลุ่มคนข้ามโรดโดยมีโรมลีเป็นตัวแทนของคนในสังคมเมือง และบุพชุษเป็นตัวแทนของคนชนบท จะเห็นได้ว่าโรมลีไม่ได้มีความประทับใจในการแสดงลิเกเลย ทั้งนี้เพราะโรมลีเป็นคนที่อยู่คนเมืองและไม่ได้มีภูมิหลังใกล้เคียงกับบุพชุษนั่นเอง

ฉากงานวันเกิดโรมลี เป็นสัญญาณอย่างหนึ่งที่ภาพยนตร์แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างชนบทกับสังคมเมือง บุพชุษซึ่งเป็นคนชนบทไม่เคยสัมผัสกับงานวันเกิดที่โหดแบบนั้นมาก่อน ซึ่งบุพชุษได้พูดแสดงความรู้สึกออกมาว่า "ที่บ้านฉันวันเกิดก็แค่ทำบุญ..." เมื่อบุพชุษถูกหลอกให้ตัดเค้ก จึงเป็นการย้ำให้เห็นถึงความแตกต่างทางด้านจิตใจของคนชนบทกับคนเมือง เพราะบุพชุษตั้งใจที่จะช่วยตัดเค้กแจก ในขณะที่คนขายตำรายัดเยียดใจที่จะแกล้งให้บุพชุษอาย และบุพชุษก็ไม่เคยคิดมาก่อนว่าคนกรุงเทพฯ จะแกล้งกันรุนแรงขนาดนี้ และในฉากนี้ เพลงประกอบก็ช่วยเสริมอารมณ์ของตัวละครโดยมีเนื้อร้องว่า "คนในเมือง คนในเมือง ความรุ่งเรืองมีอะไร ทำทำไม ทำไปทำไม คนด้วยกัน กัดคนด้วยกันทำแล้วมันได้ดีจริง บอกกันหน่อยได้ไหมเป็นอยู่รู้คน"

ฉากนี้เป็นสัญลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของคู่ตรงกันข้ามระหว่างคนเมืองกับคนชนบท บุญชูเปรียบเสมือนตัวแทนของคนชนบทที่มีแต่ความซื่อ ความจริงใจและมีน้ำใจ แต่ด้วยความซื่อของเขาทำให้เขาต้องถูกคนขายตำราทวดวิชา ซึ่งเป็นตัวแทนของคนเมืองที่ถือโอกาสฉกฉวยผลประโยชน์จากความไม่รู้ของเขา

ในภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสีและกาวแป้ง" ใช้ "ปลาแดก" เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นคนอีสาน ฉากที่พ่อของซำสั้งปลาแดกมาให้ซำส ทำให้อาบและเพื่อน ๆ ของซำสล้อเลียน ถ้าพิจารณาจากตัวหมาย (Signifier) ที่กล่าวว่า ก็พอจะทราบถึงตัวหมายถึง (Signified) ซึ่งบอกความหมายโดยนัย (latent meaning) ของสังคมว่า คนชนบทที่เข้ามาอยู่ในสังคมเมืองยังไม่ได้รับการยอมรับและมักจะถูกเหยียดหยามเสมอ ภาพยนตร์ฉากให้เห็นความแตกต่างของคู่ตรงกันข้ามระหว่างซำสกับอับ ทั้งคู่เป็นคนอีสานเหมือนกัน แต่ซำสไม่ยอมรับภูมิหลังของตน ซำสชอบแต่งตัวตามแบบแฟชั่น มีเครื่องใช้ราคาแพง และนามัย ในขณะที่อับยอมรับและแสดงออกถึงความเป็นคนอีสานของตนอย่างชัดเจน โดยการแต่งกายด้วยเสื้อม่อฮ่อม และใช้ภาษาถิ่น อับพยายามที่จะให้ซำสยอมรับความเป็นคนอีสานอย่างเขา แต่ซำสปฏิเสธ การที่ซำสไม่ยอมรับภูมิหลังของตนแสดงรหัส (CODE) ว่าการแสดงตัวเป็นคนชนบทยังไม่ได้รับการยอมรับจากคนเมืองเท่าไรนัก รวมทั้งอาจเป็นอุปสรรคในการจับผู้หญิงอีกด้วย เพราะภาพยนตร์ได้แสดงให้เห็นว่า บื้อเพื่อนคนหนึ่งของซำสพยายามที่จะเลียนแบบการแต่งกาย และวิธีการจับผู้หญิงจากซำส

ความเป็นตัวของตัวเอง

ภาพยนตร์ไทยยุคนิยมประเพณีวัยรุ่น สะท้อนสภาพความเป็นตัวของตัวเองของตัวละครเอกให้ปรากฏในรูปของตัวหมาย (Signifier) ดังเช่น

ภาพยนตร์เรื่อง "รักแรกอุ้ม" ได้นำเสนอว่าในฉากที่อะตอมอ่านบทสัมภาษณ์ที่บันทึกให้สัมภาษณ์ไว้ว่า "ผมเชื่อมั่นในงานของผม ใครว่ามีมือผมไม่ถึงขั้นยังงั้นผมก็ไม่สนใจอยู่แล้วงานของผมถือว่าสกรีนออกมาแล้วจากสอง..."

เมื่ออะตอมตัดสินใจแต่งงานกับคนที่โดยไม่ฟังคำคัดค้าน ภาพยนตร์ได้สะท้อนความรู้สึกของอะตอมโดยใช้เสียงออฟซันของเธอเล่าให้ลูกฟังว่า "...แม่ถึงได้ตัดสินใจแต่งงานกับพ่อของหนู งานแต่งงานของเรา...ไม่มีชุดแต่งงานสวย ๆ...ไม่มีพิธีรับรอง...จะมีก็แค่ความรักอย่างที่สุดที่แม่มีให้พ่อ...แม้จะมีหลายคนในที่นั้นไม่เห็นด้วยก็ตาม"

ภาพยนตร์เรื่อง "พริกขี้หนูกับหมูแฮม" ได้แสดงถึงความเชื่อมั่นในตัวเองของพิกในฉากเปิดเรื่องโดยตัดภาพสลับระหว่างฉากที่พิกพบกับความสับสนวุ่นวายในอเมริกาที่พิกกับแม่ของพิกคุยกับพิกถึงการที่พิกเปลี่ยนงานบ่อย ๆ และการตัดสินใจที่จะไปต่างประเทศของพิก โดยไม่ฟังคำคัดค้านของพ่อแม่

จากตัวหมายที่ปรากฏนี้จะบ่งบอกถึงตัวหมายถึง (Signified) ในความหมายที่ว่าตัวละครเอกเหล่านี้มีความเป็นตัวของตัวเอง มองเห็นตัวเองเป็นแกนกลางมากขึ้นหรืออาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะเป็นปัจเจกชนมากขึ้น เชื่อมั่นในความคิดและการตัดสินใจของตนเองสูง และเน้นความเป็นอิสระหรือ "อิสระนิยม" คือไม่พยายามมีกฎเกณฑ์ชีวิต

สถาบันทางศาสนา

ภาพยนตร์ยังสะท้อนให้เห็นว่าสถาบันทางศาสนายังคงเป็นที่พึ่งทางใจของคนในสังคม ดังจะเห็นได้จากภาพยนตร์เรื่อง "ฉลุย" ในฉากที่นำวิไปบวชชี่เนื่องจากเบื่อชีวิตทางโลกหรือในภาพยนตร์เรื่อง "บุญชู" ทั้งสองภาคก็สะท้อนให้เห็นว่าในสังคมชนบทพระสงฆ์ยังคงเป็นผู้นำทางสังคม เป็นที่พึ่งของชาวบ้านโดยทั่วไปจะเห็นได้จากการที่บุญชูได้บวชเรียนจึงทำให้บุญชูกลายเป็น

คนที่มีความรู้สูงกว่าคนอื่น ๆ ในหมู่บ้าน นอกจากนี้บุพชียังได้นำหลักธรรมมา
ใช้ในชีวิตของเขาและเมื่อเขาจะเข้ามาเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยอีกครั้ง
เจ้าอาวาสวัดบ้านซังก็ได้ช่วยเหลือโดยฝากบุพชียให้เข้ามาทำงานกับมหาแจ่ม
อีกด้วย

การเปลี่ยนแปลงของสังคม

จากการศึกษาวิเคราะห์ภาพยนตร์ไทยยุคนิยมประเภทวัยรุ่น
พบว่า ภาพยนตร์ได้สะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในหลายลักษณะ ความ
เปลี่ยนแปลงของสังคมที่ปรากฏให้เห็นประการหนึ่งก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่าง
เด็กกับผู้ใหญ่ ซึ่งในอดีตเด็กจะต้องเคารพนับถือผู้ใหญ่มาก แต่ในปัจจุบันได้มี
การเปลี่ยนแปลงไปแล้ว เด็กไม่ได้อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่เช่นเดิม พวกเขาจะปฏิบัติ
ต่อผู้ใหญ่ในลักษณะเดียวกันกับที่เขาปฏิบัติต่อเพื่อน ดังจะเห็นได้จากความหมาย
โดยนัยในฉากต่าง ๆ ของภาพยนตร์ ดังต่อไปนี้

ภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสีและกาวแป้ง" ฤาษณ์ไม่เห็นด้วยกับ
ระบบการเรียนการสอนแบบเก่า เขาเถียงกับอาจารย์และตัดสินใจเลิกเรียน
ตั้งแต่นั้นมา จากความหมายโดยอรรถที่กล่าวมานี้ จะสะท้อนความหมาย
โดยนัยตามความคิดเห็นแง่ของการศึกษาว่า การศึกษานั้นไม่จำเป็นต้องเป็น
การศึกษาในระบบจากการเรียนในห้องเรียนเท่านั้น เราสามารถจะใช้การศึกษา
นอกระบบหาความรู้และประสบการณ์ได้ด้วยตนเอง

ภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสี 2 ตอน จีบสาวจี๊จี๊" ฉากที่มะสังข์
หักทนายอาจารย์ว่า "หมูนี้อันไม่เห็นหน้าอาจารย์เลย รับงานนอกมาก ๆ ระวัง
นะฮะจะหมดสิทธิ์สอน" ฉากนี้แสดงให้เห็นว่าถึงแม้จะเป็น อาจารย์ แต่
นักศึกษาก็ได้เกรงใจหรือให้ความเคารพอย่างที่ควรจะเป็นกลับปฏิบัติตน
เช่นเดียวกับที่เขาปฏิบัติต่อเพื่อน นิกจะล้อเล่นอย่างไรก็ได้

ภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสีและกาวแป้ง" ได้แสดงให้เห็นว่าแม่ของชานัญเป็นคนที่มีค่าแก่ เมื่อเพื่อน ๆ ของชานัญมาที่บ้านต่างก็ต่อล้อต่อเถียงกับแม่ของชานัญโดยที่ไม่ได้มีความเคารพหรือเกรงใจ เพื่อน ๆ แสดงพฤติกรรมต่อแม่ของชานัญราวกับว่าเป็นเพื่อนคนหนึ่งของพวกเขา นอกจากนี้ในภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสี 2 ตอน จีบสาวจี๊จี๊" มะสังข์ยังหลอกแม่ของชานัญให้มานั่งเสี้ยม เข็มชั้คั้ต้นไม้ประกอบในงานคอนเซ็ปชวลอาร์ตของเขา เพื่อน ๆ ของชานัญมักจะชอบแกล้งหลอกแม่ของชานัญอยู่เสมอ ๆ

ภาพยนตร์เรื่อง "รักแรกอุ้ม" ฉากที่อะตอมบอกให้แม่มาเสี้ยมลูกให้ เธอโทรศัพท์ไปถึงแม่แล้วพูดว่า "แม่มาเสี้ยมลูกให้หนูเดี๋ยวนี้เลยนะคะ" จากคำพูดซึ่งเป็นความหมายโดยอรรถ แต่ก็สะท้อนความหมายโดยนัยจากลักษณะของการพูดซึ่งเป็นการสั่งแม่ ซึ่งถ้าเป็นแม่ในสังคมเดิมลูกจะไม่สามารถสั่งแม่ได้ ภาพยนตร์เรื่อง "บุญชู 2 น้องใหม่" เมื่อบุญชูพาหยอยไปแนะนำกับมหาแจ่ม หยอยพูดต่อล้อต่อเถียงกับมหาแจ่ม ราวกับว่ามหาแจ่มเป็นเพื่อนของเขา แทนที่จะให้ความเคารพนับถือมหาแจ่ม

ในขณะที่วัยรุ่นให้ความสำคัญต่อผู้อาวุโสน้อยลง แต่กลับให้ความสำคัญและยึดถือในความเคารพระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้องมากกว่า ดังเช่นฉากหนึ่งของภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสีและกาวแป้ง" เมื่อซาส์เอาจดหมายของคนรักมาอวดเพื่อน ๆ และหยู่พิยุท มะสังข์ทนไม่ได้พูดว่า "ไอ้ซาส์นี่มันเล่นไม่รู้จักรุ่นพี่รุ่นน้อง พียุทน่าจะสั่งสอนมันบ้าง"

ภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสี 2 ตอน จีบสาวจี๊จี๊" ฉากที่บ๊อตามซาส์ไปบ้านกานัน บังเอิญบ๊อไปเห็นหน้าอกของลูกสาวกานันและด้วยความที่เขาเป็นคนซื่อเขาจึงพูดว่า "นมของลูกสาวกานัน ขาว ขาว" กานันไม่โกรธ บอกว่า "พูดตรงไปตรงมาดี อย่างว่าแหละ มันอยู่ในร่มผ้าก็ต้องขาว เป็นของธรรมดา" บ๊อจึงพูดต่อไปว่า "ไม่จริงหรือครับ ของผมก็อยู่ในร่มผ้า"

ยังคาเลยครั้บ ดูของลูกกานันท์ได้ ของลูกกานันท์คาเหมือนกัน" จากนั้นตัดภาพไปเป็นภาพใกล้ที่หน้าของกานันท์ซึ่งโรแมนติกมาก จากนั้นตัดภาพไปเป็นภาพของบ๊อและซาลส์เดินมาหาเพื่อน ๆ ด้วยอาการสับสบอม จากนั้นความหมายโดยนัยที่ปรากฏจะสะท้อนสภาพของสังคมในระดับหนึ่งว่า สังคมอาจจะเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมากับผู้ใหญ่ ซึ่งผิดกับสภาพของสังคมดั้งเดิมที่แทบจะไม่เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นเลย แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเด็กพูดความจริงที่ตรงเกินไป และไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใหญ่ก็จะถูกลงโทษ เช่นเดียวกับซาลส์และบ๊อโดนซ้อมมา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมประการหนึ่งที่ปรากฏในภาพยนตร์ก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายชายกับฝ่ายหญิง เช่น แต่เดิมฝ่ายชายจะเป็นผู้มาหาฝ่ายหญิง แต่จากภาพยนตร์เรื่อง "หวานมันส์...ฉันคือเธอ ตอนที่ยังเหลือ" จะเห็นว่านับเดือนเป็นฝ่ายไปหาตอนที่หอพักซึ่งตามความคิดของเธอก็เป็นเพียงการไปหาเพื่อนสนิทคนหนึ่งเท่านั้น ในขณะที่ตามความคิดของแม่บ้านซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นตัวแทนของคนในสังคมเดิมซึ่งมีมุมมองในอีกแง่หนึ่งว่าการที่เพื่อนผู้หญิงมาหาเพื่อนผู้ชายที่หอพักจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกว่าการเป็นเพื่อนกันธรรมดาอย่างแน่นอน ซึ่งเป็นความคิดที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงกับความคิดของวัยรุ่นสมัยปัจจุบัน

นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังสะท้อนภาพของความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนที่สนิทกันมากจนลืมนึกถึงความแตกต่างระหว่างเพศเพราะความสัมพันธ์ในฐานะเพื่อนมีมากกว่า จากภาพยนตร์เรื่อง "หวานมันส์...ฉันคือเธอ ตอนที่ยังเหลือ" ฉากที่ตอนขอคืนดีกับนับเดือนแล้วเฟลออกไปจับแขนนับเดือนแล้วพ่อของนับเดือนมาเห็นและโกรธมากจะลงโทษตอน ตอนจึงชี้แจงให้อาจารย์ฟังว่า "นับเดือนโกรธไม่ยอมพูดด้วย ผมพยายามแล้ว พยายามมากเกินไป ผมลืมนับว่าผมเป็นผู้ชาย เขาเป็นผู้หญิง ไม่ควรยุ่งกับเขามาก ถ้าเขาโกรธผมถึงขนาดนี้"

นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังสะท้อนให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน คือ ปัญหาเรื่องเกย์ที่นำเสนอในภาพยนตร์ เรื่อง "หวานมันส์...ฉันคือเธอ ตอนที่ยังเหลือ" โดยใช้ประเด็นปัญหาที่พ่อของต๋อนกล่าวที่ต๋อนจะเป็นเกย์ มาเป็นองค์ประกอบในการดำเนินเรื่อง

ภาพยนตร์ได้สะท้อนให้เห็นปัญหาการตกงาน ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมปัจจุบัน จากภาพยนตร์เรื่อง "ลลุย" ฉากที่บ๊องกับโด่งตระเวนหางานทำหลายแห่งแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ จนานที่สุกก็ต้องไปขายขนมครก ซึ่งเป็นงานที่ไม่ตรงกับความใฝ่ฝันของตน

ภาพยนตร์ได้แสดงให้เห็นถึงสภาพของสังคมปัจจุบันว่า คนเรามักจะตัดสินบุคคลจากภายนอก ดังจะเห็นได้จากฉากหนึ่งของภาพยนตร์ เรื่อง "ลลุย" ที่บ๊องต่อว่าโด่งว่าไม่ควรบอกน้ำวีว่าเขากำลังตกงาน โดยบ๊องพูดว่า "สมัยนี้ฟอร์มต้องมาก่อนรู้อยู่ ฟอร์มดีมีชัยไปกว่าครึ่ง"

ความเปลี่ยนแปลงอีกประการหนึ่งก็คือ แนวความคิดในเรื่องของศรัทธาที่มีต่อศาสนา จะเห็นได้จากภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสี 2 ตอน จีบสาวจีจี๊ะ" ฉากที่บ๊อบบอกมะสังข์ เอนก และพุ่นว่ามีงานทาสีศาลพระภูมิให้ทำ งานตอนแรกทั้งสามคนก็จะไม่รับงานนี้ พุ่นพูดว่า "อะไรเรียนศิลปะมาแทบเป็นแทบตายจะรับปริญญาอยู่รอมร่อ จะไปรับจ้างทาสีศาลพระภูมิ...จะบ้าหรือบ้าแน่" จากความหมายโดยอรรถที่กล่าวมานี้จะสะท้อนความหมายโดยนัยว่าการทาสีศาลพระภูมิเป็นงานต่ำต้อย ซึ่งความคิดนี้ผิดไปจากความคิดดั้งเดิมที่ถือว่างานใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา คนจะมีความศรัทธาและยินดีที่จะร่วมมือร่วมใจกันทำอย่างเต็มที่โดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทนหรือค่าจ้าง แต่ในภาพยนตร์เรื่องนี้ทั้งสามคนรับทาสีศาลพระภูมิโดยคำนึงถึงค่าตอบแทน ไม่ใช่เพราะความศรัทธาที่มีต่อศาลพระภูมิ แต่ในขณะที่เดียวกันพวกเขายังคงมีความเชื่อมั่นและความศรัทธาต่ออาชีพของตน โดยที่พวกเขาตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถที่ตนได้เรียนมา

จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่าภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่น หลายเรื่องได้นำเสนอลักษณะของตัวหมาย (Signifier) ซึ่งสามารถสะท้อนความหมายโดยนัย (latent meaning) ในลักษณะของสังคมปัจจุบันแง่ต่าง ๆ อยู่มากที่สุดทีเดียว เช่น ในภาพยนตร์เรื่อง "รักแรกอุ้ม" ได้สะท้อนภาพชีวิตที่เร่งรีบของคนในเมืองหลวง ในฉากที่อะตอมรีบแต่งตัวจะไปทำงานโดยใช้ภาพใกล้และตัดภาพอย่างรวดเร็ว เพื่อแสดงการแต่งตัวของเธอ และใช้ดนตรีประกอบในจังหวัดคึกคัก

ภาพยนตร์เรื่อง "บุญชูผู้น่ารัก" ฉากที่คำมูลกับเฉื่อยไปสังคายเดี่ยว คนชายถามว่า "เส้นใหญ่รีเบล่า" คำมูลตอบว่า "เพิ่มมาจากอุบลไม่มีเส้น" ซึ่งจะสะท้อนภาพของสังคมไทยว่าปัจจุบันนี้ทำอะไรก็ต้องใช้เส้น

ภาพยนตร์เรื่อง "บุญชู 2 น้องใหม่" ฉากที่เพื่อน ๆ มาประชุมกันเพื่อช่วยหาทุนให้ค่ายอาสาพัฒนา ประพันธ์เป็นเพื่อนใหม่ เขาแนะนำตัวโดยบอกว่า "บ้านเราทาสาร์ม" โมลีจึงล้อว่า "อ้อ พามดี พามเลว พามช้วนะหรือ" ก็จะเป็นการล้อเลียนลักษณะการพูดของคนในสังคมทุกวันนี้ที่พูดไม่ชัด

ฉากที่เพื่อน ๆ มาประชุมเพื่อช่วยหาทุน วายากรณ์เป็นเพื่อนที่มาช้าที่สุดในการประชุม เมื่อมาถึงเพื่อน ๆ ถามเขาให้เหตุผลว่ารถติด "ไอ้รถนี่นะ เชื่อซิอีกหน่อยมันต้องติดยั้งกว่านี้ เรียกว่าผู้ชายกับผู้หญิงไม่รู้จักกันรถติดกันอยู่นี่นะ มีเวลาจีบกันขอแต่งงานได้เลย ฉากนี้จะแสดงให้เห็นถึงสภาพการจราจรของสังคมปัจจุบันในเชิงเสียดสี"

ในฉากที่เพื่อน ๆ มาประชุมกันเพื่อช่วยหาทุนนี้

วายากรณ์ถามว่า "ที่ชวนมานี้มีธุระอะไรหรือ

บุญชูตอบว่า "ก็ไม่มีอะไรหรอก จะชวนให้มาช่วยหาสบอนเซอร์ให้คุณโมเขาหน่อย"

วैयाกรณ์ถามว่า "ทำไมจะส่งประกวดนางงามเธอ"

จากตัวหมาย (Signifier) นี้ สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยกำลังนิยมเรื่องการประกวดนางงาม

การที่ภาพยนตร์กล่าวถึงวันแห่งความรักนั้น ก็สะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นในสังคมไทยของเราให้ความสำคัญกับวันนี้ค่อนข้างมากทีเดียว

ในภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสี 2 ตอน จีบสาวจีจีจี" จากที่มะสังข์ แห้วอาจารย์ว่า "รับงานนอกบ่อย ๆ ระวังจะหมดสิทธิ์สอนนะฮะ" ก็จะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยในปัจจุบันที่มักจะได้รับงานข้างนอกทำ

ในการแสดงผลงานคอนเซปชวลอาร์ตของนักศึกษาแต่ละคน ก็ได้แสดงผลงานของตนเอง เช่น งานของเอนก ชื่อ "โอโซน" โดยเขาจะนำอากาศจากที่ต่าง ๆ มาใส่ถุงพลาสติกไว้ขาย เช่น อากาศจากภูเก็ท พัทยา โดยเขาให้แกคิดว่าเดี๋ยวนี้อากาศในกรุงเทพฯ เป็นพิษ คนที่จะไปรับอากาศบริสุทธิ์ที่ชายทะเลได้ก็ต้องเป็นคนมีเงิน เขาจึงนำอากาศมาขายคนที่ไม่มีโอกาสไปเที่ยวจะได้มีโอกาสที่จะรับอากาศบริสุทธิ์เหล่านั้นด้วย ซึ่งจะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่มีแต่อากาศเสีย จนถึงกับต้องมีการเอาอากาศบริสุทธิ์มาขาย เช่นเดียวกับงานของบุ้ม ชื่อ "น้ำไม่มีปลา" โดยนำปลามาใส่ตู้ท้ำน้ำเย็น ซึ่งก็เป็นการสะท้อนลักษณะของสภาพแวดล้อมในเชิงเสียศีลที่ทุกวันนี้ น้ำนั้นก็ไม่มีปลาเข้าไปทุกที่แล้ว งานของโบ ชื่อ "เพื่อความสุขของประชาชน" ซึ่งเขาจะเปิดเทปเพลงปลุกใจในลักษณะที่เมื่อมีการปฏิบัติจะใช้เพลงแบบนี้ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นว่าในยุคหนึ่งๆ ของสังคมไทยมีการปฏิบัติบ่อย และทุกครั้งขณะปฏิบัติก็จะอ้างถึงเหตุผลของการปฏิบัติว่า "เพื่อความสุขของประชาชน" งานของมะสังข์ ชื่อ "ความหวังไทย ๆ" โดยมะสังข์ได้ลอกให้แม่ของชานันฎมา นั่งเสียงเชื่อมซีที่ตัดต้นไม้ จากตัวหมาย (Signifier) นี้ แสดงถึงความหมาย

แฝง (latent meaning) ของสังคมไทยที่ยังเชื่อถือโศกกลางอยู่

5.4 ลักษณะของวัฒนธรรมย่อยที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่น

จากการศึกษาวิเคราะห์ในภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่น พบว่าตัวละครในภาพยนตร์แต่ละเรื่องใช้ภาษาซึ่งเป็นภาษาเฉพาะของกลุ่มอยู่ด้วย เช่น ในภาพยนตร์เรื่อง "บุญชู" ทั้งสองภาคจะมีคำพูดว่า "ไม่ใช้ก็กลัวเคียด" ที่หยอຍได้พูดเอาไว้ และในภาพยนตร์เรื่อง "รักแรกอุ้ม" ฉากที่อะตอมและน้อยโปรอสมัภาษณ์นัถ์ และน้อยถุณนัถ์ว่านัถ์ อะตอมโรมโหมมาก เธอพูดว่า "คอยดูนะพอถ่ายรูปลเสร็จฉันจะวินให้เปิงไปเลย..." และในภาพยนตร์เรื่อง "พริกขี้หนูกับหมูแฮม" ฉากที่พิมพ์พุดกับจอนว่า "ฉันยังจิ้นอยู่นะ "

ในภาพยนตร์หลายเรื่องจะสังเกตเห็นได้ว่าตัวละครมักจะใช้คำพูดที่มีภาษาอังกฤษปนอยู่ด้วย เช่น ในภาพยนตร์เรื่อง "บุญชูผู้น่ารัก" เมื่อบุญชูช่วยสอนให้บุญชูหัดพูดแบบคนกรุงเทพฯ เขาสอนคำว่า "ก็ O.K. เลย"

ฉากที่คนขายตำรากวาดวิชาชวานโม่ลีโปงานที่พวกเขาจัดกันขึ้น เขาก็พูดว่า "ไปงานผมนะฮะ ถ้าไม่ไป hurt มากเลย" และเมื่อบุญชูจะเลี้ยงไอศกรีมโม่ลีที่เธอชอบเข้ามาหาวิทยาลัยได้ บุญชูพูดว่า "เดี๋ยวผม sample ให้ดูก่อนก็ได้"

ในภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสีและกาวแป้ง" สมสรารุซึ่งหลงใหลในงานของแวนโก๊ะ เขาพูดว่า "กูบอกตรง ๆ กูหลงใหลในงานของเขาที่สุด เรียกว่า crazy เลยก็ว่าได้"

ฉากที่บ๊อบไปจีบผู้หญิง เขาพูดว่า "ผมชอบออกเือกเซอร์ไซด์"

ในภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสี 2 ตอน จีบสาวจี๊จ๊ะ" ฉากที่ซำส์พาบ๊อบไปซื้อของซำส์พูดว่า "คนเราต้องมีไอเดียในการแต่งตัวหน่อย"

ฉากที่สมสรอายุมาส่งชานัญไปต่างประเทศ เขาเอาเสื้อกันหนาวมาให้ชานัญและบอกชานัญว่า "ที่นั่นอากาศหนาวมาก ระวัง strong dead"

จาก Signifier ด้านภาษาดังที่กล่าวมานั้น แท้ที่จริงแล้ว ภาษาเฉพาะของวัยรุ่น (Argot) ซึ่งเป็นภาษาที่ออกเสียงง่าย ๆ เป็นภาษาที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ของวัยรุ่นนั้นเป็นตัวหมายถึง (Signified) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงความรู้สึกที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความเป็นพวกเดียวกัน ซึ่งจะแยกออกมาจากภาษาที่ใช้กันโดยทั่วไปและภาษาเฉพาะของวัยรุ่นนี้ คนที่อยู่นอกกลุ่มจะ เข้าใจเพียงบางส่วนเท่านั้น²

จากการวิเคราะห์จะ เห็นได้ว่า เนื้อหาส่วนใหญ่ของภาพยนตร์ไทย ยอดนิยมประเภทวัยรุ่นจะให้ความสำคัญเป็นพิเศษของตัวละครเอกกับกลุ่มเพื่อน ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะมาก่อนสิ่งอื่น ๆ เสมอ ส่วนใหญ่เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะเป็นเรื่องราวของชีวิตนักเรียน หรือนักศึกษา ซึ่งเป็นช่วงที่กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญที่สุด ดังที่ภาพยนตร์ได้แสดงไว้อย่างชัดเจนใน "บุญชู" ทั้งสองภาค จะเห็นได้ว่ากลุ่มเพื่อน ๆ ต่างก็ช่วยให้โรมลีรอดพ้นจากคนร้ายใน "บุญชูผู้น่ารัก" และในเรื่อง "บุญชู 2 น้องใหม่" เพื่อน ๆ ก็ช่วยโรมลีหาทุนสำหรับค่ายอาสาพัฒนาและเพื่อน ๆ ทุกคนต่างก็เป็นกำลังใจให้บุญชูในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ในเรื่อง "หวานมันส์...ฉันคือเธอ" ทั้งสองภาค ต่างก็เน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนที่มีต่อเพื่อนเช่นเดียวกับเรื่อง "กลิ่นสีและกาวแป้ง" ทั้งสองภาคที่เสนอเรื่องราวระหว่างกลุ่มเพื่อนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร ในเรื่อง "ฉลุย" ภาพยนตร์ก็ยังคงเน้นถึงความรัก ความผูกพันระหว่างบ๊องและโด่ง ในเรื่อง "รักแรกอุ้ม" แม้ว่าตัวละครเอกจะพ้นจากวัยเรียนและมีครอบครัวแล้ว แต่เพื่อนก็ยังคงความสำคัญในการเป็นที่ปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาเสมอ

²HANS SEBALD, Adolescence A Social Psychological Analysis, Inside the teen subculture, p. 277.

วัฒนธรรมย่อยอีกประการหนึ่งก็คือ การที่วัยรุ่นต้องการให้เพื่อนฝูงยอมรับและเกิดความนิยมชมชอบในตัวเขา ดังจะเห็นได้จากภาพยนตร์เรื่อง "บุญชูผู้น่ารัก" ในฉากที่คนขายตำรากววิชาลักพาตัวโรมลีมาเพียงเพราะกลัวเพื่อน ๆ จะว่า และไม่ยอมรับเขาหรือในฉากที่หยอยคุยอวดเพื่อน ๆ ไว้ว่าขี้ควายเป็นทั้ง ๆ ที่ตนเองขี้ไม่เป็น แต่เมื่อเพื่อน ๆ ล้อก็จำเป็นต้องแสดงให้เพื่อนดูว่าเขาทำได้ ซึ่งทำให้เกิดเรื่องวุ่นวายตามมา

สำหรับวัฒนธรรมย่อยในด้านการแต่งกายนั้น ตัวละครต่างก็แต่งกายตามลักษณะที่เป็นอยู่จริงในชีวิตประจำวัน และมักจะแต่งกายคล้าย ๆ กันในกลุ่มเดียวกัน โดยทั่วไปจะใส่กางเกงยีนส์ เสื้อยืด การใช้เครื่องแต่งกายจะแสดงถึงความเป็นสมาชิกของกลุ่มเพราะเสื้อผ้าเป็นเครื่องมือการสื่อสารที่มองเห็นได้ ดังจะเห็นได้จากภาพยนตร์เรื่อง "บุญชูผู้น่ารัก" ในฉากที่คนขายตำรากววิชาลักพาตัวโรมลีมาขังไว้ คนขายตำรากววิชาและเพื่อน ๆ แต่งกายด้วยเสื้อแจ๊คเก็ต กางเกงยีนส์ โดยคนที่เห็นหัวหน้าจะสวมหมวกด้วย ซึ่งการแต่งกายในลักษณะเดียวกันเช่นนี้แสดงถึงความเป็นพวกเดียวกันในขณะที่กลุ่มเพื่อน ๆ ของบุญชูแต่งกายธรรมดา การแต่งกายซึ่งแสดงความแตกต่างอย่างชัดเจนเช่นนี้เป็นลักษณะหนึ่งของความแตกต่างของกลุ่มตรงกันข้าม เราอาจกล่าวได้ว่า การแต่งกายจะให้ความคิดแก่วัยรุ่นถึงความเป็นเอกลักษณ์ พวกเขาสามารถจะสร้างรูปแบบของพฤติกรรมและตอบสนองมันอย่างเหมาะสม แม้ชั้นการแต่งกายแบบต่าง ๆ นั้น ประกอบไปด้วยหน้าที่หลักสามประการ ประการแรกเพื่อต่อต้านโลกของผู้ใหญ่ ประการที่สองเพื่อความสะดวกสบาย และประการที่สามเพื่อความสวยงาม³

³ Ibid., p. 257.

จากภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสี 2 ตอน จีบสาวจีจี๊" มะสังข์เก็บเงินเอาไว้อื้อรถอวดเพื่อน ซึ่งจะสะท้อนถึงวัฒนธรรมย่อยของวัยรุ่นน่านง่ที่ว่า การมีรถไม่เป็นเพียงแค่อ่เพื่อประโยชน์ใช้สอยธรรมดาเท่านั้น แต่การมีรถจะเป็นการยกระดับสถานภาพของบุคคล เป็นการทดแทนความรู้สึกขาดอำนาจทำให้รู้สึกว่ามีอิสระจากการควบคุมของผู้ใหญ่อีกด้วย⁴

วัฒนธรรมย่อยอีกประการหนึ่งซึ่งสะท้อนให้เห็นในภาพยนตร์ไทย ยอดนิยมประเภทวัยรุ่นก็คือ การนิยมชมชอบในตัวดา หรือนักร้อง ดังจะเห็นได้จากภาพยนตร์เรื่อง "ฉลุย" ในฉากแสดงคอนเสิร์ตของป๋องและโต้ ซึ่งได้รับความนิยมจากผู้ชมวัยรุ่นอย่างมาก

5.5 จุดมุ่งหมายในการสร้างของผู้สร้างภาพยนตร์ไทยยอดนิยมประเภทวัยรุ่น

สิ่งหนึ่งที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ก็คือการสร้างภาพยนตร์เป็นธุรกิจที่ใช้การลงทุนสูงมาก ดังนั้น จุดมุ่งหมายหลักของการสร้างภาพยนตร์ก็คือ เป้าหมายทางด้านการตลาด ซึ่งเป็นการยากลำบากพอสมควรที่จะคาดการณ์ตลาดในระยะยาว นับตั้งแต่ตัดสินใจสร้างภาพยนตร์จนกระทั่งภาพยนตร์ออกฉายตามโรงภาพยนตร์ เพราะตลาดภาพยนตร์อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้าน เช่น การวางจุดขาย การผลิต เนื้อเรื่องดารา ตลอดจนความนิยมของผู้ชม ดังที่ วิสูตร พูลวรลักษณ์ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า⁵

⁴ Ibid., p. 275.

⁵ สัมภาษณ์ วิสูตร พูลวรลักษณ์, ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ บริษัท ไทเอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด, 21 ธันวาคม 2533.

"...เราไม่สามารถคำนวณตลาดในระยะค่อนข้างยาวได้ เป็นการตัดสินใจวิเคราะห์ในเวลาสั้น บางเรื่องก็ทำได้ อยู่จนกระทั่งถึงวันฉาย บางเรื่องก็มีความรู้สึกที่เราคิดผิด หรือเปล่าที่เราหาหนังแนวนี้ขึ้นมา แต่นั่นก็ไม่ใช่อิทธิพล เพราะข้อพิสูจน์จริง ๆ คือเวลาหนึ่งฉาย...จากประสบการณ์ ทำให้เราทราบว่า ถ้าเราวางหนังไม่เน้นชัดเจนในกลุ่ม เราจะไม่ได้อะไรเลย ทำแล้วควรที่จะเลือกแนวทางที่ค่อนข้างชัดเจน คือทำให้เกิดความรู้สึกหรือบอกได้ว่าเป็นหนังแนวอะไร ไม่ใช่ว่าถามว่าวัยรุ่นจะดูมั๊ย หรือผู้ใหญ่ดูรีเปล่า..."

นอกจากผู้สร้างภาพยนตร์จะให้ความสำคัญกับเป้าหมายทางการตลาดซึ่งคำนึงถึงความบันเทิง เป็นประการสำคัญแล้ว สิ่งหนึ่งที่ละเลยไม่ได้ก็คือ สาระ หรือสิ่งที่ผู้สร้างต้องการสอดแทรกให้กับผู้ชม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโอกาสและจังหวะของภาพยนตร์ที่จะเป็นตัวกำหนด ดังจะเห็นได้จากภาพยนตร์เรื่อง "ฉลุ" ที่พยายามแทรกแนวคิดของความรัก ความผูกพันระหว่างเพื่อนที่มีแต่ความจริงใจ เสียสละให้แกกัน การให้คนมีกำลังใจต่อสู้เพื่อความฝัน ซึ่งอั้งเคิลได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า⁶

"...จริง ๆ แล้วมันเป็นเรื่องของเพื่อนนะ เหมือนสังคมนะ เล็ก ๆ สังคมแคบรอบตัวเรา เพื่อนฝูงกันเองนี่รู้จักเสียสละช่วยเหลือ รู้จักทำเพื่อเพื่อนหรือคนอื่นบ้างคิดว่ามันมีความไม่เห็นแก่ตัว เสียสละ มันเป็นเรื่องของน้ำใจมากกว่า ถ้าเด็กดูแล้วได้ความรู้สึกสักนิดก็ยินดี..."

⁶สัมภาษณ์ อั้งเคิล (อดิเรก วิฎฐิลา), ผู้กำกับภาพยนตร์ บริษัท ไทเอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด, 7 มกราคม 2534.

นอกจากนี้ผู้สร้างภาพยนตร์ได้แทรกสิ่งที่คนต้องการในลักษณะของการเสียดสีสังคมด้วย เช่น การที่ภาพยนตร์เรื่อง "ฉลุย" ใช้ชื่อนางเอกว่า "ตุ๊กตา" ก็เพื่อเป็นสัญลักษณ์การสื่อความหมายโดยนัยถึงเป้าหมายของวงการภาพยนตร์คือ "ตุ๊กตาทอง" โดยที่วางโครงเรื่องให้ตัวละครเอกสองคนแย่งชิงผู้หญิงคนเดียวกันเสมือนกับการแข่งขันไปสู่อำนาจสูงสุด หรือการทำให้หน้าของนางเอกชื่อ "วิ" ก็เพื่อเป็นสัญลักษณ์การสื่อความหมายโดยนัยถึง "นักวิจารณ์" ในวงการบันเทิงนั่นเอง

ในภาพยนตร์เรื่อง "บุญชู" ทั้งสองภาค ผู้สร้างภาพยนตร์มีจุดมุ่งหมายในลักษณะเดียวกันกับภาพยนตร์เรื่อง "ฉลุย" ดังที่ บัณฑิต ฤทธิ์ถกล ให้ความเห็นไว้ว่า⁷ "...สิ่งที่ผมต้องการเสนอจริง ๆ ก็คือ เรื่องของน้ำใจ ความเอื้ออาทร ซึ่งผมคิดว่าตัวเองพอจะทำงานในจุดที่ต้องการนี้แม้ว่าจะไม่ที่สุดก็ตาม..."

"...ผมอยากให้เป็นบุญชูเป็นตัวละครที่เป็นแบบอย่างของค่านิยมดี ๆ แบบเก่าของไทย ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ หารพวกนี้...มันคงเป็นตัวแทนความคิดของผมด้วยในฐานะที่ผมเป็นคนเขียนเรื่อง ผมก็คิดว่าคงสอดแทรกออกมาแต่คงความอะลุ่มอล่วย แต่ว่าการสอดแทรกความคิดของผมที่จะพูดถึงปัญหาครอบครัวเนี่ย คงต้องเอาเข้าไปแต่คงไม่เข้าทั้งหมด บุญชูก็ต้องเป็นบุญชูเพราะคาแร็คเตอร์เขาเป็นแบบนั้นแล้ว..."⁸

⁷ "คุยกับ บัณฑิต ฤทธิ์ถกล," หนังและวิถีโอ (ปีที่ 2 ฉบับที่ 26) : 26-31.

⁸ มุกดาวารีย์ "บัณฑิต ผู้กำกับ 100 ล้าน," สีสัน 3 : 4 (เมษายน 2533) : 25-28.

นอกจากความผูกพันระหว่างเพื่อนแล้วสิ่งที่ผู้สร้างภาพยนตร์ต้องการเสนอต่อผู้ชมอีกแง่หนึ่งก็คือ แง่คิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต เช่น ภาพยนตร์เรื่อง "รักแรกอุ้ม" ต้องการบอกว่า⁹

"...การที่คนสองคนจะใช้ชีวิตร่วมกันไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องรู้จักที่จะให้และรับอย่างพอเหมาะ..." หรือในภาพยนตร์เรื่อง "พริกขี้หนูกับหมูแฮม" ผู้สร้างต้องการสะท้อนชีวิตคนไทยในอเมริกา ผ่านมุมมองของผู้หญิงคนหนึ่งที่ไม่ใช่ชีวิตอยู่ที่อเมริกาโดยคิดว่าสังคมที่นั่นดี แต่จริง ๆ แล้วมันอาจไม่เหมือนอย่างที่คาดหวังไว้..."

นอกจากนี้ผู้สร้างภาพยนตร์ยังแทรกสาระในด้านอื่น ๆ ไปด้วย ดังที่ เบ็ญก โปสเตอร์ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า "จะพยายามใส่แง่คิดในทุกเรื่อง อย่างเรื่องที่แล้ว "ดีด สี ตี เป่า" ก็บอกว่าคนที่ประสบความสำเร็จทุกคนล้วนแต่ผิดพลาดกันมาแล้วทั้งนั้น แต่เขาแก้ไขข้อผิดพลาดเหล่านั้นไม่ใช่เดินหนี" ซึ่งในภาพยนตร์เรื่อง "กลิ่นสีและกาวแป้ง" เบ็ญก โปสเตอร์ ได้แสดงจุดมุ่งหมายในการสร้างไว้ว่า¹⁰

"...มันเป็นเรื่องที่เราไม่รู้ เข้าไปถึงแก่นเพราะเราเคยเรียน ถึงแม้ผมจบเพาะช่างไม่ได้เข้าศิลปากร แต่ผมก็ไปคลุกคลีกับพวกศิลปากร เห็นอะไร ๆ มาแบบนี้แล้วอยากแสดงออก อยากให้คนข้างนอกเขาเห็นว่าเขาเรียนอะไรกัน เพราะโดยมากเข้าไปเรียนศิลปากรคนไม่รู้ว่าเป็น

⁹สัมภาษณ์ คิง (สมจริง ศรีสุภาพ), ผู้กำกับการแสดง บริษัท เทเอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด, 5 กุมภาพันธ์ 2533.

¹⁰สัมภาษณ์ เบ็ญก โปสเตอร์ (สมบูรณ์ นิยมศิริ), ผู้กำกับการแสดง บริษัท ทีวีสตาร์โปรดักชั่น จำกัด, 6 กุมภาพันธ์ 2533.

อะไรที่จริงไปเรียนครีเอทีฟทางด้านสมอง บางทีไม่ต้องเกี่ยวกับด้านเขียนเลย อย่างงานคอนเซปชวลอาร์ต ไม่เกี่ยวกับการเขียน ทำอย่างไรที่จะทำรูปแบบแปลก ๆ เสนอออกมา เช่น อาจจะทำรูปมาใส่อากาศแล้วบอกว่าขายอากาศบริสุทธิ์ เป็นไอเดียเสียดสีนิดหน่อยคล้ายกับว่าไม่ไหวแล้วบ้านเราต้องเอาอากาศมาขาย นี่ยังมีขายเมื่อ 20-30 ปีที่แล้ว ใครเอาน้ำมาขายต้องบ้าแล้ว แต่เดี๋ยวนี้ธุรกิจนี้ก็มีแล้วทำไมคนจะเอาอากาศมาขายไม่ได้ เพราะอากาศที่ขายก็เป็นอากาศบริสุทธิ์ นี่เป็นเรื่องของการแสดงออก บางคนแสดงออกในเรื่องเสียง บางคนทำเป็นเรื่องจมอยู่ในดิน นั่นคือในมหาวิทยาลัยเขาสอนในเรื่องของการใช้สมอง ซึ่งคนข้างนอกไม่รู้กันว่าไปเรียนวาดเขียนกันเฉย ๆ ก็อยากเผยแพร่ไปให้คนข้างนอกรู้ว่าที่ถูกเขาเรียนอะไรกัน โดยเฉพาะทางด้านจิตรกรรม..."

"...สิ่งที่ผมอยากจะเสนออันนี้ออกไปก็เพื่อให้คนทั่วไปเขามีความเข้าใจว่าเด็กที่ไปเรียนทางศิลปะนี่อาจจะทำตัวสกปรกเลอะเทอะ แต่จริง ๆ แล้วสภาพจิตใจเขาดีพวกนี้เป็นคนที่มองโลกในแง่ดี เฮฮา เพราะเราเรียนทางด้านนี้มาเราก็อยากจะให้คนเข้าใจ เราก็เลยให้เขาเห็นว่าพวกนี้มีชีวิตอิสระ และมีความน่ารักอยู่ในตัวพอสมควร อย่างน้อยแต่ละคนก็มีอะไรที่ประหลาด ๆ อย่าง "ฤๅณ" นี้เราเห็นว่าเขาทำตัวเกี้ยวอาจารย์เหมือนไม่เคารพครู ในขณะที่เดียวกันเขาก็มีอะไรบางอย่าง เช่น ขอยืมสตางค์เพื่อนมา 10 บาท แต่เจอขอทานเอาเงินนั้นไปให้เลย แล้วตัวเองต้องเดินไกลกว่าจะไปถึงบ้าน คือให้เห็นว่าพวกนี้เขามีอะไรแปลก ๆ ซึ่งเขาไม่ใช่คนเลว เขาเกี้ยวครูก็ไม่ค่อยดีเท่าไร แต่เขาไม่ใช่คนเลว

เขามีปณิธานของเขาในตัวอะไรบางอย่าง แล้วก็อยาก
จะให้เห็นว่าการศึกษาอะไรที่บังคับไปตามรูปแบบบางที่
คนที่ต้องการเป็นอิสระในการแสดงออกก็มีความกดดัน..."

"...อย่าง เรื่องที่นักศึกษาไปรับงานทาสีศาลพระภูมิมี
เพื่อนคนหนึ่งไปเขียนแบบเลย เพื่อนบอกว่าไปเขียนทาสี
ทาสีเขาจ้างแค่ 1,000 บาท เขียนไปทาสีกัน เขาตอบ
ว่า เราเรียนเป็นช่างเขียนมาไม่ใช่ว่าทาสี เพราะฉะนั้น
เรารับงานต้องทำดีที่สุด เราต้องไม่เอาเงินมาเป็นตัว
กำหนดงานของเรา อาจารย์สอนว่าไม่ให้เอาเงินมาเป็น
ตัวกำหนดงานเมื่อรับงานแล้วฝีมือจะเป็นตัวกำหนดว่าเรา
ทำงานได้แค่ไหนไม่ใช่ว่าเงิน นี่ถือว่ามีแรงคิดว่ารับงานแล้ว
ต้องทำให้สุดฝีมือ ไม่ใช่ว่าจ้างมาราคาเท่าไรแล้ว เรา
ทำแค่นั้น นี่เป็นแรงคิดที่ใส่เข้าไป..."

จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายในการสร้างของผู้สร้างภาพยนตร์ไทยยุค
นิยมประเภทวัยรุ่นนั้น ก็เพื่อความบันเทิงและผลทางด้านการตลาดเป็นอันดับ
แรก แม้ว่าภาพยนตร์บางเรื่องผู้สร้างภาพยนตร์จะไม่ได้ตั้งใจสอดแทรกสาระ
ลงไปอย่างชัดเจนก็ตาม ผู้ชมก็อาจจะเก็บสาระบางประการได้จากมุมมอง
ของตนเอง ในขณะที่ผู้สร้างภาพยนตร์อีกหลายคนได้พยายามสอดแทรกเนื้อหา
สาระ ที่สั่นคึก แรงคิดที่ต้องการเสนอต่อผู้ชม และถ้าผู้ชมสามารถรับสิ่งต่าง ๆ
เหล่านั้นได้ก็จะเป็นประโยชน์ไม่น้อย